

POSTMODERN POLİSİYE ROMAN VE PINAR KÜR'ÜN BİR CİNAYET ROMANI

Postmodern Detective Story and Pınar Kür's
A Murder Novel

Dr. A. Mecit CANATAK*

ÖZET

Sanatta, bireysel eğilimlerle başlayan modernist ve postmodernist açılımlar sonucunda içeriğin egemenliği yerini kurgusal arayışlara bırakır. Pınar Kür'ün, polisiye romanın Türk edebiyatında yeni yeni keşfedildiği, yüksek edebiyattan sayılmadığı yıllarda yazılan Bir Cinayet Romanı adlı romanı yaklaşık aynı dönemde yazılan diğer polisiyelerle birlikte farklı kurgusuyla türün edebiyatımızdaki en önemli örneklerindendir. Cinayet romanının kurgusunun sorgulandığı eser yazılış hikâyesini içinde barındırır. Hem içerik hem de teknik açıdan yazarın diğer romanlarından tamamen farklı olan Bir Cinayet Romanı teknik olarak da Türk edebiyatında polisiye roman türüne sıra dışı ve yeni bir kapı aralar. Yazarın amacı polisiye türüne bir örnek daha katmak değil, bu türün özelliklerini, kalıplarını, konvansiyonlarını sergilemektir. Bir diğer ifadeyle, hem içinde cinayetin olduğu polisiye türde bir roman, hem de bu roman aracılığıyla polisiye türüne üzerine yazılmış bir üst kurmaca sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türk Romanı, Pınar Kür, Bir Cinayet Romanı, Postmodern Polisiye, Üstkurmaca

ABSTRACT

As a result of the modernist and postmodern perspectives, which started with individual tendencies, the sovereignty of the content leaves its place to fictional searches. In the years when a detective novel was newly discovered, it was not considered in the high literature, but around the same period Pınar Kür's novel Bir Cinayet Romanı (A Murder Novel) was one of the most important examples in our literature with a different fiction. The book, in which the fiction of the crime novel is questioned, includes the syntax of the story. The author, whose Bir Cinayet Romanı (A Murder Novel) is totally different from his other novels in both the aspects of content and technique, opens an unusual and a new door to the detective novel type in Turkish literature technically, as well. The purpose of the author is not to add another example to the detective type, but is to show the characteristics, patterns and conventions of this type. In other words, it offers a type of detective novel in which there is murder and a meta-fiction which is written in detective type through this novel. In this context, Bir Cinayet Romanı (A Murder Novel) addresses the mechanism of the murder novel more, even illustrates its anatomy. In this context, it can be evaluated in detective novels, which is considered as one of the detective types and called as "Whodunit". There is solving a fiction murder in detective novels. However, in Pınar Kür's novels, this time, it tries to resolve the fictional structure. Therefore, the problem of narrative becomes as important as the murder.

* Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Böl.

Key Words: Turkish Novel, Pınar Kür, A Murder Novel, Postmodern Detective Story, Metafiction.

Giriş:

Polisiye Roman ve Postmodern Polisiye:

20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren, başlangıçta felsefe ve teknolojide görülen değişim ve gelişmeler, sonrasında sanat ve edebiyatı da etkiler. Özellikle romanda yaşanan değişim, klasik anlayışı derinden sarsar. En genel anlamıyla romanın tanımı değişir. Hayatın bütün katmanlarında olduğu gibi roman ve sanat türleri için de klasik bir tanım yapmak imkânsız hale gelir. Çünkü yazılan her yeni eser mensup olduğu türe kendince yeni bir tanım kazandırır. Klasiklerin vazgeçilmezi olan anlam dahi romanda artık mutlak ve tek bir değer ifade eden unsur olmaktan uzaklaşır. Okur da artık romanın dışında değil bizzat içerisinde yer alma hakkı kazanan bir katman oluverir. Bu duruma paralel olarak anlam sadece yazara göre değil okura göre çeşitlenen ve çoğalan bir olgu hâline gelir. Özellikle Batı edebiyatındaki değişmelerin yansımaları yüzyılın yarısından sonra Türk romanında da görülür. Bu bağlamda modern roman ile postmodern romanın edebiyatımızda birlikte geliştiğini söyleyebiliriz. Postmodern roman Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar'ından başlayarak hızlı bir ivme kazanır. 1980 sonrasında yazılan romanlara bakıldığında başlı başına postmodern roman denilmese de söz konusu romanın birçok özelliğini barındıran çok sayıda romanın yazıldığı görülür. Bunlar arasında sıra dışı tekniği ile dikkat çeken romanlardan birisi Pınar Kür'ün, polisiye roman türünün de içerisinde değerlendirilebilecek Bir Cinayet Romanı'dır.(Kür 2008).

Edebiyat çevrelerinde "Postmodern doğrultuda yeni bir aşama" (Tağızade-Karaca 2006: 259) "Bir dedektif romanı parodisi" (Çelenk 2005: 1) gibi yakıştırmalar yapılan Bir Cinayet Romanı işte bu çerçevede değerlendirilecektir.

Şiir ve roman başta olmak üzere edebiyat türleri değişen ve gelişen zamanın, siyasi ve sosyal yapının şartlarına göre, okur kitlesinin beklentilerine ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde değişime uğrar ve gelişir. Roman türü de toplumsal ihtiyaçlara paralel olarak gerek yapı gerek içerik itibariyle zamanla değişime uğramış ve yeni roman türleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de polisiye roman türüdür. Polisiye roman için sözlük ve ansiklopedilerde, "cinai roman", "casus romanı" " dedektif romanı", "casus hikâyesi", "gerilim romanı" "korku, heyecan verici hikâye" " bir cinayeti, bir suçu aydınlatmak için gösterilen çabaları konu alan bir roman, bir öykü, bir film" gibi tanımlar yapılır.

¹ Berna Moran, "içinden çıkılmaz gibi görünen esrarlı, bir cinayetin çözümünü sunduğu için, her şeyden önce mantığa güveni ve inancı dile getiren bir anlatı türüdür."

¹Bu konudaki literatür için bkz. Dilek Yalçın Çelik, *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Postmodern Tarih Romanları*, Akçağ Yayınları, İstanbul, 2005. Bay, Özlem. "Kadın-Erkek Söylemi: Cinayet Yazan Kadın Pınar Kür, "Bir Cinayet Romanı" ve Cinayeti İtiraf Eden Erkek Ahmet Ümit; Beyoğlu Rapsodisi", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*Volume 7/1/Winter 2012, p.345-364 , TURKEY; Hasibe Gezer, "Türk

der. (Moran 2001:107). Bu türün önde gelen isimlerinden Ahmet Ümit ise “ ... bir bütün olarak polisiye, hoşça vakit geçirtirken bilgilendiren, eleştiren, ama hepsinden öte zekamızı alttan alta sınava çekerek düşünmeyi özendiren bir edebiyat türüdür...” şeklinde tanımlar. (Ümit 1995: 16). Tarık Dursun K. İse, polisiye romanı, zihin egzersizi yaptıran bir zaman öldürme, bir oyalanma hatta kaçış edebiyatının ustaca düzenlenmiş örnekleri arasında sayar. (Dursun K. 1995: 18-19). Dolayısıyla polisiye romanlara, içinden çıkılmaz gibi görünen gizem dolu bir cinayetin çözümünü ön gördüğü için, mantığa güveni ve inancı dile getiren bir anlatı türü olarak bakmak gerekir.

Batı edebiyatında ilk dönem polisiye romanlarda genellikle olay örgüsü son sadece basit bir cinayet etrafında şekillenir. Dolayısıyla kurgu da basit kalır. Cinayet kişisel sebeplerden dolayı işlenir. Temel amaç merak uyandırmaktır. Zamanla romanda hem cinayet sayısı artar hem de cinayetin işleniş nedenleri farklılaşır. Cinayet farklı sebeplerle, daha çok örgütsel-siyasi nedenlerle işlenir.

Polisiye romanların vazgeçilmez bir diğer unsuru cinayeti çözmeye, dolayısıyla suçluyu bulmaya çalışan kişi veya kişilerin varlığıdır. Bu kişi genellikle dedektiften başkası değildir. Dedektif, katili bulmak, cinayeti çözmek için uğraşır. Delilleri toplar ve değerlendirir. Mantık yürüterek çözüme ulaşmaya çalışır. Genellikle cinayeti çözer ve suçlu/suçlular cezasını çeker.

İlk dönem polisiye romanlarda dedektiflik görevini yapan kişi emniyet teşkilatından gerçek bir görevli iken sonraki dönemlerde bazen dedektifliğe meraklı amatör kişiler de bu görevi üstlenmişlerdir. İlk dönem polisiyelerde çok benzer kalıplaşmış öğeler görülse de zamanla daha orijinal, kendini kabul ettirme kaygısı güden edebî değeri yüksek başarılı örnekler verilmiştir.

Polisiye roman birçok eleştirmen tarafından edebiyat dışı sayılmıştır. Berna Moran polisiye romanı “...sınırlı kalıpları, işlevleri değişmeyen kişileri, bir cinayet ve onun çözümüne dayalı olay örgüsü ve tekrarlanan konvansiyonları yüzünden, yazınsal değerden yoksun, yalnız vakit geçirmek için okunan bir anlatı türü” (Moran 2001: 107) olarak tanımlar. Benzer değerlendirmeler birçok eleştirmen tarafından yapılmıştır. (Gezer 2006: 6-10). Ancak Postmodern sanat anlayışının yaygınlaşmasıyla polisiye roman daha çok kabul görür. Türk edebiyatı açısından düşünüldüğünde Ahmet Ümit ve Pınar Kür gibi usta romancıların polisiye örnekleri vermeleri, türün gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur denilebilir.

Masal, efsane, destan, aşk hikâyeleri gibi sözlü edebiyat türlerinde de polisiye unsurları görmek mümkündür. Bu tür eserler polisiye anlatının zemini olarak addedilir. Shakespeare'in Hamlet adlı tragedyası ise polisiye anlatının Batıda ilk örneği olarak kabul edilir. Hamlet ipuçlarını toplayarak cinayeti çözmeye çalışır. Ancak birçok kaynakta Edger Allen Poe'nun 1841 yılında ABD'nin saygın dergilerinden Graham's Magazine'de yayımlanan Morg Sokağı Cinayeti ilk polisiye roman olarak kabul edilir. Eserde anne ve kızının ölümünü araştıran kahraman, ipuçlarından yola çıkarak katilin bir orangutan

olduğu sonucuna varır. Orangutanın yakalanmasıyla hikâye son bulur. Poe Morg Sokağı Cinayeti başta olmak üzere, kaleme aldığı diğer polisiye eserleriyle polisiye romanın piri olarak kabul edilir. Poe'dan sonra Emile Gaboriau(1832-1873), Artur Conan Doyle(1859-1930) bu türün önde gelen isimleridir. Doyle'un yarattığı ünlü dedektif Sherlock Holmes, gözlem yeteneği ve olayları çözme başarısıyla hem devrinde hem de sonraki yıllarda bu türün örneklerinin ilham kaynağı olmuştur. Fransız edebiyatının ünlü dedektif karakteri Arsen Lüpen, Türk edebiyatında ise Peyami Safa'nın Server Bedi müstear ismiyle kaleme aldığı eserlerinin Cingöz Recai'si ve Turhan Selçuk'un sevimli kahramanı Abdülcanbaz'ı Sherlock Holmes'tan mülhemdir. Türk edebiyatının ilk telif polisiye roman dizisinin de başlığı Türklerin Sherlock Holmes'i Amanvermez Avni adını taşır. (Üyepazarcı 1997). Ebussüreyya Sâmî'in 1913'te başlayıp 1914'te tamamladığı bu seri, on kitaptan oluşmakta olup, edebiyat çevrelerince ilk başarılı polisiye olarak kabul edilir. (Türkeş 2006a: 12-13).

1930'larda ABD'de yaşanan ekonomik bunalım ciddi bir yozlaşmaya neden olur, kanun kaçakları artar, cinayetler çoğalır. Yaşanan siyasal ve toplumsal tedirginliğe bağlı olarak suç hikâyelerinden oluşan polisiye türe ilgi artar. Bu psikolojik ortamda eserlerini kaleme alan Agatha Christie(1890-1976), Batı edebiyatında polisiye roman türünün en önemli ustası olarak kabul edilir. Sekseneye yakın eser üreten yazarın kitapları Kur'an-ı Kerim, İncil ve Shakespear'in eserlerinden sonra dünya edebiyatında en çok satılan eserler arasına girer. Modern Batı edebiyatında Agatha Christie'den sonra polisiye romana ilginin daha da arttığı görülür. (Türkeş 2006b: 6)

Türk edebiyatında polisiye roman türü, diğer türlerde olduğu gibi çeviri romanla başlar ve ilk çeviriler Fransız edebiyatından yapılır. Türkçeye çevrilen ilk polisiye roman Ahmet Mithat Efendi tarafından Fransız yazar Panson de Terrail'den 1881'de tercüme edilen Paris Faciaları'dır. Ahmet Mithat Efendi, Hüseyin Rahmi, Ahmet Rasim, Süleyman Nazif ve Ahmet İhsan başta olmak üzere dönemin pek çok yazarının, başta Fransız edebiyatı olmak üzere batı edebiyatından çeviriler yaptıkları bilinir. Bu ilgi ve yönelişin siyasi arka planının da olduğu, söz gelimi Sultan II. Abdulhamit'in, tercüme bürosuna başta Conan Doyle'un eserleri olmak üzere altı bin adet cinayet romanı çevirttiği söylenir.²

Ahmet Mithat Efendi'nin Esrâr-ı Cinayat'ı (1884) ise Türk edebiyatının ilk telif polisiye romanı kabul edilir. Ahmet Mithat'tan Peyami Safa'ya kadarki süreç içerisinde çok sayıda polisiye roman kaleme alınmıştır. Peyami Safa'nın Server Bedî müstear ismiyle kaleme aldığı, Cingöz Recai tipinin serüvenlerinin yer aldığı yazı dizisi çok tutulan polisiye eserlerdendir.³

²Ancak bu değerli kütüphanenin 31 Mart Vak'asında yağmalandığı ve yok edildiği ifade edilir. Bkz. Hasibe Gezer, a.g.e, s.28.

³Peyami Safa'nın polisyeleri için bkz. Elif Yiğit, "Peyami Safa'nın Server Bedî İmzalı Polisiye-Macera Türündeki Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi", Abant İzzet Baysal Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu 2005, 302 s.

1940'lı ve 1950'li yıllar Türk edebiyatı açısından polisiye roman türünün en zengin dönemidir. Refik Halit Karay, Kemal Tahir, Aziz Nesin, Esat Mahmut Karakurt türün önemli yazarlarındandır. 27 Mayıs ihtilâlinde sonra siyasi ortam nedeniyle bu türe yöneliş azalır. 1980'li yıllarda uzun süredir neredeyse unutulmuş polisiye roman türünün örnekleri yeniden görülür. Düzenlenen polisiye roman yarışmaları türe olan ilgiyi daha da arttırır.⁴ Öyle ki polisiye tür postmodern anlatıyla birleşir ve postmodern polisiye olarak adlandırabileceğimiz yeni bir tür ortaya çıkar.

1970'li yıllardan itibaren de öznel, bireyci eğilimlerle başlayan modernist ve postmodernist açılımlar sonucu içeriğin egemenliği yerini kurgusal arayışlara bırakır. Türk romanının, neredeyse bir asır boyunca dışladığı fantastik unsur, Amerikan edebiyatının fantastik gerçekçilik eğiliminin etkisiyle Türk romanında da görülmeye başlar. Latife Tekin, Nazlı Eray, Bilge Karasu ve Orhan Pamuk başta olmak üzere pek çok yazarın, farklı biçimlerde romanlarına dahil ettikleri fantastik, Türk edebiyatında özellikle polisiye romanlarda kendine yer bulur. 1990'lerden itibaren de klasik polisiye örnekleriyle beraber modernist ve postmodernist açılımlar gösteren pek çok polisiye roman kaleme alınır.

Pınar Kür'ün ironik biçimde, bir cinayet romanı parodisiyle kaleme aldığı Bir Cinayet Romanı (1989) postmodern polisiyenin en güzel örneklerinden biri olarak değerlendirilir. Olayların üç kahramanın bakış açısından aktarıldığı ve rollerin yazar tarafından dağıtıldığı Bir Cinayet Romanı polisiye üçlemenin ilk kitabı olarak kabul edilir. Diğer iki roman Sonuncu Sonbahar(1992) ve Cinayet Fakültesi(2006)'dir. Ömer Türkeş'in ifade ettiği gibi Bir Cinayet Romanı'nda polisiye romanların alışıldık sonlarının aksine suçlular yakalanmaz ve adalet yerini bulmaz. (Türkeş 24.03.2012). Polisiye romanın Türk edebiyatında yeni yeni keşfedildiği, "yüksek" edebiyattan sayılmadığı yıllarda yazılan Bir Cinayet Romanı ve Sonuncu Sonbahar, yaklaşık aynı dönemde yazılan diğer polisiyelerle birlikte türün edebiyatımızdaki en önemli örneklerindedir. Erhan Bener'in Sisli Yaz (1984), Çetin Altan'ın Rıza Bey'in Polisiye Öyküleri (1985), Mehmet Eroğlu'nun Issızlığın Ortasında(1984), Geç Kalmış Ölü (1984), Yarım Kalan Yürüyüş(1986), Emre Kongar'ın Hocaefendi'nin Sandukası (1989), Fatih Özgüven'in Esrarengiz Bay Kartaloğlu (1990), Ümit Kivanç'ın Bekle Dedim Gölgeye (1991) ve Taner Ay'ın Marsyas'ın Cesetleri (1992) dönemin önemli postmodern polisiyelerindedir.

a.Genel Olarak Bir Cinayet Romanı:

Eserin kurgusu, tanınmış bir kadın romancı olan Akın Erkan'ın, Ölümün Vazgeçilmez Çekiciliği adlı bir polisiye roman yazmak istemesi üzerine kuruludur. Bu eser, diğer romanlara benzemeyecek, roman mekanizmasını irdeleyen bir cinayet romanı olacaktır. Romanın bazı kısımları bizzat maktul tarafından yazılacaktır. Dedektifçilik oynayan matematik profesörü Emin Köklü, katil ve maktulün yazdıklarından habersiz bir şekilde kendi bölümünü yazmaya devam edecektir. Nitekim roman, katil olan Akın Erkan'ın ölüm, öldürmek hakkındaki düşünceleri ile başlar. Ancak okuyucu bu bölümün Akın

⁴A.Ömer Türkeş, polisiye türün son yıllarda, 1940'lı ve 50'li yıllardaki gibi en güzel çağını yaşadığını ifade eder. A.Ömer Türkeş, "İyi Başladı", *Radikal Kitap*, nr.257, Şubat 2006, s.18.

Erkan'a ait olduğunu romanın sonunda öğrenir. Bu bölüme kadar katil olarak şüpheler Yıldız'ın üzerindedir. Açıkçası üst romanın yazarı Pınar Kür, hem okuru hem de olayı araştıran matematik profesörü Emin Köklü'ye bir sürpriz hazırlar. Katil yazarın bizzat kendisi Akın Erkan'dır. Ancak romanda Pınar Kür, tıpkı Akın Erkan'ın söylediği gibi, cinayet romanı mekanizmasını irdeler ve gözler önüne serer.

b.Romanın Özeti:

Akın Erkan, bu romanı yazmak için yıllardır görmediği eski tanıdıklardan; Emin Köklü, Levent ve Yasemin'den yardım ister. Bunlar birbirleriyle iletişimi olan kişilerdir. Emin Köklü ve Levent onun eski aşklarıdır. Akın Erkan, yıllardır onlarla görüşmemektedir. Ancak onların neler yaptıklarından haberdardır. Emin Köklü ile Levent de Akın Erkan ünlü bir yazar olduğu için onu unutmamışlardır. Akın Erkan, Emin Köklü ve Levent'le görüşür. Onları yeni yazacağı romana yardımcı olmaları için ikna eder. Buna göre Emin Köklü, romanda dedektif, Levent ise maktul olacaktır. Ancak Levent bunu bilmemektedir. Sadece roman kahramanı olduğunu bilir. Romanın bir cinayet romanı olduğunu ve romanın nasıl yazılacağını sadece Emin Köklü bilmektedir. Akın Erkan, roman hakkında sadece ona bilgi verir.

Akın Erkan, bir imza gününde tanıdığı Yasemin'den, çalıştığı holdingden yola çıkarak bir holdingin günlük işleyişinden kesitler yazmasını istediği gibi, aynı holdingde çalışan Levent ve Yasemin'den de günlük tutmalarını ister. Akın Erkan, bu üç kişiden günlük tutmalarını ister. Bunların yanı sıra Levent'in eşi Eser'in yakın arkadaşı ve eskiden tanıdığı Yıldız'ı ve yine çocukluğunu bildiği ve Levent'in sekreteri Yeşim'i romanına birer karakter olarak sokar. Ancak Yıldız ile Yeşim'in bir romana karakter olarak girdiklerinden haberleri yoktur. Akın Erkan, ikisinin de bir şekilde günlük tutmalarını sağlar.

Akın Erkan'ın roman için planı şudur: Evli olan Levent, Yıldız'ı baştan çıkaracak ve onunla aşk yaşayacak, ancak bir süre sonra sekreteri Yeşim'e âşık olacaktır. Bu yüzden Levent yavaş yavaş Yıldız'dan uzaklaşacaktır. Bu uzaklaşmanın nedenini öğrenen Yıldız, Levent'e duyduğu çılgın aşktan dolayı deliye dönecek ve Levent'i öldürecektir. Emin Köklü ise Yasemin'in de yardımıyla bu cinayeti çözecektir. Ayrıca romanın yazarı, Emin Köklü ile Yasemin arasında bir aşk tasarlamıştır. Bu doğrultuda romanı için kurduğu planı hayata geçirir. Levent, hiç hoşlanmadığı Yıldız'la aşk yaşar. Ardından sekreteri Yeşim'le beraber olur. Yeşim'i gerçekten sevmektedir. Bütün bu olaylardan sonra bir otel odasında ölü olarak bulunur. Levent'in öldürülmesi olayının ilk zanlısı Yeşim olur. Yeşim, Akın Erkan'ın tavsiyesi ve yardımıyla Gümüşlük'te bir bağ evinde gizlenir. Ancak bir süre sonra polis o evde Yeşim'in ölüsünü bulur. Ayrıca Bodrum'da Levent'in öldürüldüğü gün Anna Ferriter de ölü bulunmuştur. Emin Köklü, Akın Erkan'ın ona gönderdiği "L" ve "Y" başlıklı fotokopiler ve komiser Haydar Bilir'den aldığı bilgilerle bu cinayetleri çözmeye çalışır. "L" başlıklı yazılar, Levent'in yazdıklarıdır. "Y" ise Yıldız, Yasemin, Yeşim'in yazdıklarından oluşur. Ancak Emin Köklü önceleri bu günlüklerde yazıların tek kadına ait olduğunu sanır. Bu arada bulunan tüm kanıtlar Yıldız'ı katil olarak göstermektedir. Yıldız ise yine Akın Erkan'ın verdiği akılla Bodrum'a kaçıp orada gizlenmektedir. Dengesi de iyice bozulmuştur. Emin Köklü, elindeki veriler ve Eser ile Lamia Ye-

ner'le yaptığı görüşmeler neticesinde katilin Yıldız değil Akın Erkan, yani yazarın bizzat kendisi olduğunu anlar. Ancak polis katil olarak Yıldız'ı tutuklamıştır.

Emin Köklü, cinayeti ve romanın gidişatını konuşmak için Akın Erkan'ın evine gider. Burada hem işlenen cinayetler hem de romanın yapısı üzerinde tartışılır. Emin Köklü, Akın Erkan'ı cinayet zanlısı olarak suçlar. Emin Köklü'ye göre Akın Erkan'ın Levent'i öldürmesinin nedeni, yirmi sekiz yıl önce Levent'le yaşanan aşktır. Akın Erkan, suçlamaları başta kabul etmese de Levent'in kız kardeşi Lamia'nın Emin'e anlattıklarından kabul etmek zorunda kalır. Ama Levent'i öldürmesinin nedeni, Lamia'nın Emin Köklü'ye söylediği aşk hikâyesi değildir. Akın Erkan, daha on iki yaşındayken Levent'le aşk yaşamıştır. Ancak Levent onu cinsel açıdan kullandığı gibi üç arkadaşının da Akın Erkan'a tecavüz etmesine yardımcı olmuştur. Bu olayı yıllardır zihninden silmeyen Akın Erkan, yaşadığı bu travmadan dolayı tüm erkeklerden, insanlardan nefret eder. Hatta bu olaydan dolayı bencil bir insana dönüşmüştür. Akın Erkan duyduğu nefretten kurtulmak için yirmi sekiz yıl sonra intikam almaya karar verir ve bunu da gerçekleştirir. Levent'i öldürür.

Levent'i öldürmek için önce kimliğini vermeden Yeşim'e, Levent için S. otelinde görüşmek üzere not bırakır. Yeşim, Akın Erkan'ı telefonda tanımaz. Levent ise içine girdiği romana çok önem verdiği için bu esrarengiz nota uyar ve S. oteline gider. Otelde oda önceden ayırılmıştır. Yine Akın Erkan, Yıldız'a da Levent adıyla otele gelmesi için not bırakır. Levent odada, Yıldız ise lokantada bekler. Yeşim de Levent'i sevmediği için bir aylık bahanesi olur düşüncesiyle otele gelir ve barda bekler. Yıldız ile Levent'e randevu saati yarımşar saat farkla verilir. Levent, odaya gelecek kişiyi kaygıyla bekler. Kapı çalınır ve çıplak olan Akın Erkan içeri girer. Levent önce şaşırır. Ancak Akın Erkan'dan hoşlandığı için onu içeri alır. Levent ile Akın Erkan sevişir. Bu esnada her şeyden habersiz olan Yıldız Levent'in onu odada bekliyor olabileceğini düşünür ve telefon kulübesinden otel resepsiyonunu arar. Levent'le telefonda görüşürler ve Levent Yıldız'a şuan onunla görüşemeyeceğini söyler, telefonu kapatır. Yıldız buna çok sinirlenir. Hangi kadınla olduğunu öğrenmek için odaya çıkmaya karar verir. Ancak önce lavaboya gidecektir. Bu arada Akın Erkan alelacele Levent'i banyoya sokar ve Levent'e fark ettirmeden onun banyo suyuna kablo vasıtasıyla elektrik katar. Levent ölür. Hemen üstünü giyinir ve kapısı açık olan başka bir odaya geçer. Yıldız lavabodan çıkar ve odaya gelir. Levent'i ölü bulur. Bu arada Akın Erkan gelir. İlk kez bu odaya gelmiş gibi davranır ve bu manzarayı görünce çığlık atar, Yıldız'a kızar. Zaten dengesi alt üst olan Yıldız, Akın Erkan'a duyduğu güvenle de Levent'i öldürdüğünü sanır. Akın Erkan'ı dinleyip hemen kaçar. Akın Erkan odadan çıkma fırsatı bulamadan Yeşim içeri girer. Bunun üzerine odada saklanır. Yeşim onu görmez, ancak yatağın üzerinde duran bir çanta görür. Levent'i de görür, ancak onun öldüğünü anlayamaz. Ancak artık onunla bir ilişkisinin kalmadığını düşünerek odayı terk eder. Daha sonra Yeşim, Akın Erkan'ın çantasını görünce onun katil olduğunu anlar. Akın Erkan, Yeşim'in çantayı gördüğünü o gün öğrenir ve Yeşim'i öldürür. Bu olaydan sonra, Bodrum'da gizlenen Yıldız'ı bulmaya çalışan Akın Erkan, Anna Ferriter ile karşılaşır. Anna Ferriter cinayet günü Akın Erkan'ı otelde hem de Levent'in ölü bulunduğu katta çıplak bir vaziyette görmüştür. Anna Ferriter o gün Yıldız'la da karşılaşmıştır. Geveze biri olan Ferriter'in Yıldız'a ya da gazete-

lerden cinayeti bilen birilerine gördüklerini anlatmasından korktuğu için onu tabancayla öldürür. Daha sonra bu tabancayı, bulmayı başardığı Yıldız'ın bavuluna koyar. Yine Levent'in ölü bulunduğu odada Yıldız'ın parmak izlerini taşıyan parçalanmış bir bardak vardır. Çünkü Akın Erkan o gün Yıldız'ı yatıştırmak bahanesiyle ona bir bardak içki vermiş, sonra bu bardağı aynaya fırlatıp kırık cam parçalarının lavabo içerisinde toplanmasını sağlamıştır. Böylece polise bir delil bırakır. Nitekim polis de tüm bu kanıtlardan yola çıkarak Yıldız'ı tutuklar.

Akın Erkan, Yasemin'i de o gün gözlemci olması için otele gönderir. Ancak Yasemin otelde Levent'i Yeşim'i ve Yıldız'ı görmesine rağmen Akın Erkan'ı göremez. Bir süre otel lobisinde bekler ve canı sıkılınca çekip gider. Böylece bir kurban olmaktan kurtulur.

Akın Erkan ile Emin Köklü, tüm bunları konuştuktan sonra Akın Erkan, Emin Köklü'ye ne yapacağını sorar. Emin Köklü de Akın Erkan'dan hoşlandığı için ona evlenme teklif eder. Akın Erkan bunu reddeder. Ancak Emin Köklü onu polise vermekle ve romanı onun elinden almakla tehdit eder. Fakat roman, Akın Erkan'ın cevabının ne olduğu anlaşılmeden biter. Akın Erkan ve Emin Köklü'nün bakışmaları devam ederken roman son bulur.

c.Kurgu ve Teknik:

Pınar Kür'ün "en özgün romanımdır (Söğüt 2006: 167) dediği, ilk baskısı 1989'da yapılan, sıra dışı kurgusuyla dikkat çeken Bir Cinayet Romanı polisiye roman türünün güzel örneklerinden birisi kabul edilir. Kendi yazılış hikâyesini içinde barındıran eser hem içerik hem de teknik açıdan yazarın diğer romanlarından tamamen farklıdır. Hatta Türk edebiyatında polisiye roman türüne sıra dışı ve yeni bir kapı aralar. Ancak yazarın yapmak istediği, polisiye türüne yeni bir örnek vermek değildir. Nitekim kendisi polisiye değil cinayet romanı yazmak istediğini ifade eder. (Söğüt 2006: 321). Berna Moran'ın ifadesiyle Kür'ün amacı, polisiye türüne bir örnek daha katmak değil, bu türün özelliklerini, kalıplarını, konvansiyonlarını sergilemektir. Bir diğer ifadeyle, hem içinde cinayetin olduğu polisiye türde bir roman, hem de bu roman aracılığıyla polisiye tür üzerine yazılmış bir üst kurmaca sunmaktır. (Moran 2001: 106). Bu bağlamda Bir Cinayet Romanı daha çok cinayet romanı mekanizmasını irdeleyecek", hatta anatomisini gözler önüne serecektir". (Kür 2008: 20). Füsun Akatlı'ya göre Pınar Kür'ün bu üçlemesine polisiye demek hafif kalır. Çünkü bu türün temel taşlarından biri olan merak ve gerilim unsurlarının yanı sıra "tebdil gezen yazınsallık" da vardır.⁵ Berna Moran ise Pınar Kür'ün eserini polisiye türün bir çeşidi olarak kabul edilen ve "Whodunit" olarak isimlendirilen dedektif romanları içerisinde sayar. (Moran 2001: 105). Bilindiği gibi dedektif romanlarında kurmaca bir cinayetin çözümlenmesi söz konusudur. Oysa Pınar Kür'ün romanında bu sefer kurmaca yapı çözümlenmeye çalışılır. Bundan dolayı anlatı problemi de katilin kimliği kadar önem kazanır. İç romanın yazarı ve kahramanları kurgulamanın nasıl olacağını tartışırlar. Öykü nasıl kurgulanacak? Cinayet nasıl planlanacak? Cinayeti

⁵Akatlı bunun için Batıda kullanılan bir isim de bulur: "Okur Dostu" (Reader Friendly!). Füsun Akatlı, "Pınar Kür'ün "Cinayetleri", *Milliyet Kitap*, 2 Kasım 2006.

çözmeye çalışacak kişi nasıl bir kimliğe sahip olacak? Cinayet şüphelileri kimler olacak? vb.

Bir Cinayet Romanı üst kurmaca katmanlı bir yapıdan oluşmaktadır. Romanda üç ayrı katman yer almaktadır. Gerçeklikleri derece derece azalan üç ayrı dünya vardır:

1. Biz okuyucuların, hepimizin hatta yazar Pınar Kür'ün de yaşadığı gerçek dünya.

2. Bir Cinayet Romanı'nda bu gerçek dünyanın yansıtılmasıyla önümüze açılan iş çevrelerinin, absürt duygu içinde bunalan yalnız ve mutsuz kadınların oluşturduğu kurmaca dünya.

3. Bu kurmaca dünyanın kişilerinden Akın Erkan'ın yazmakta olduğu romanın gerçek dünyadan daha da uzak kurmaca dünyası.

Bir Cinayet Romanı polisiye türüne getirdiği yenilik kadar, postmodern romanın da iyi bir örneği kabul edilir. Pınar Kür'ün postmodern romana hangi gerekçelerle yöneldiğini bilmesek de Bir Cinayet Romanı, anlatıyı konu edinmesiyle, kurmaca ile gerçeklik arasında kurulan oyunlarla, yazarla sürekli tartışan, rollerine itiraz eden, romanı ele geçirerek yazarın kendisini roman kişisine dönüştürmek isteyen karakterleriyle, zaman zaman da yazarın romanı yazma görevini kahramanlarına vermesiyle, postmodern romanlara özgü bol sonuçlu ya da sonuçsuz bitişleriyle, postmodern doğrultuda yeni bir aşama olarak kabul edilebilir. Yazarı anlatıcı konumundan roman içindeki bir kahramana dönüştürmek, roman içinde yeni bir romanın mekanizmasını kurmak (iç roman/üstkurmaca), kurmaca ile gerçeklik ilişkisini sorgulamak, oyunlar, tuzaklar kurmak ve labirentler geliştirmek, başka metinlere gönderme yapmak gibi özellikler sonraki dönemlerde birçok romancı tarafından kullanılır. (Türkeş 24.03.2012).

Bir Cinayet Romanı ayrıca oyun içerisinde oyun yapısıyla da postmodern'dir. Söz gelimi postmodern romancı, kendine ait bir anlayış ve teknik geliştirmeye, kendi akımını kendisi kurmaya gayret eder. Kimseye benzememeye çalışır. Romanda da Akın Erkan, yeni yazacağı romanın özelliklerini Emin Köklü adlı karakterine anlatır. Yazacağı roman daha önceki romanlara benzemeyecek, cinayetin olmadığı, roman mekanizmasının irdelendiği bir roman olacaktır. Akın Erkan da yazacağı romanının daha önce yazılan cinayet romanlarından farklı olacağını defalarca dile getirir. Akın Erkan'ın yaptığı tüm bu açıklamalar, Kür'ün bu romana uyguladığı tekniklerdir. Akın Erkan'ın güttüğü orijinallik anlayışı Kür'ün anlayışıdır.

Bir Cinayet Romanı'nda olaylar, duygular, düşüncelerden ziyade bunların nasıl anlatıldığı önem kazanır. Akın Erkan, hayatı romana uygulamak istediğini bizzat ifade eder. Bunun için de gerçek hayatta yaşayan kişileri romana katar. Bu şahıslarla beraber kurmaca bir dünya yaratır. Yine romanda olayların nasıl anlatıldığı önem kazanır. Romanın şahıslarından Emin Köklü, diğer karakterlerin tuttukları günlükleri değerlendirir. Emin Köklü ile Akın Erkan sık sık romanın anlatım unsurlarına değinirler.

Romanın yazarı Akın Erkan, romandaki olayların kurmaca olduğunu ısrarla vurgulamaya çalışır. Emin Köklü, işlenen cinayet için bulacağı nedenin yapay olacağını, ancak bunu gerçeklik katına yerleştireceğini ifade eder. Yine Emin Köklü, romanın yazarı Akın

Erkan'ın hayatının baştan aşağı yalan olduğunu okuyucuyla paylaşır. Akın Erkan, sık sık kurgulama unsurlarına, roman yazımına, kurgulama hesaplarına dikkat çeker. Romanın hayattan ziyade matematiğe yakın olduğunu, matematik gibi kurallı ancak bu kurallılığın keyfi olduğunu ifade eder(s. 100). Romanın kahramanı Emin Köklü de yazar olan Akın Erkan'a yardım etmek amacıyla kısmen de olsa romanı yazmaya karar verince, aslında roman yazmanın hiç de kolay olmadığını düşünür (s. 71 – 72). Ayrıca romanın son bölümünde romanın gerçek yazarı Akın Erkan ile kahramanlardan Emin Köklü birbirinden farklı cinayet senaryoları üretirler. Akın Erkan, Emin Köklü'nün cinayet senaryosunu beğenmez ve kendisinin de içinde yer aldığı bu romanın konusuna uygun olmadığını ifade eder(s. 362).

Romanda olaylar, Emin Köklü'nün sık sık yaptığı cinayet kurguları ve Akın Erkan ile roman üzerine yaptığı konuşmalarla arka planda kalır.

Yalnızlık, bunalım, uyumsuzluk, aldatma, yalan, teknoloji, gözaltılar vb. sorunların, postmodern romanın yapısına uygun olarak hiçbir ideolojiye bağlı kalınmaksızın ele alındığı romanda, postmodern romanın temel özelliklerinden biri olan ironi de geniş yer tutar. Akın Erkan sürekli her şeyi, herkesi dalgaya alır. Pınar Kür de romanında cinayet olayını alaya alarak işler. Aslında roman içerisinde romanın yer alışı, kişilerin kurgulanış şekli, Emin Köklü'nün gazetelerden okuduğu polisiye fotoromanlardaki cinayetleri çözme becerisi ve en sonunda cinayetin bizzat yazar tarafından işlendiğinin anlaşılması, içerisinde ince bir alayı da barındırır. Asıl itibarıyla sadece polisiye roman değil, aynı zamanda alışlagelmiş postmodern dünyayla da dalga geçildiği düşünülebilir. Kısacası yazar Pınar Kür, romanı bir parodiye çevirir. Çünkü asıl amacı postmodern roman mekanizmasını irdelemek hatta yermektir.

d.Olayın Niteliği:

Klasik ve modern romanın olay örgüsüyle postmodern romanın olay örgüsü arasındaki en önemli fark, birincilerdeki kompozisyon, anlatım ve kusursuza yakın kurguya karşılık, postmodern anlatıda kopukluk, süreksizlik ve anlatmanın esas olmasıdır. Bir olayı hikâyeye etmekten çok anlatmanın niteliğinin esas olduğu postmodern kurguda çizgisel bir akışın yerine sürekli dağılan karmaşık bir akış söz konusudur. (Emre 2006: 308). Dolayısıyla olay örgüsü son derece karmaşıktır. Neden sonuç ilişkisini klasik algılayışın dışında aramak gerekir. Zaten çoğu zaman olaylardan ziyade durumlar vardır. Ya da arka plana atılmış, önemsenmeyen olay parçacıkları vardır. Bu meyanda olayların başlangıç, gelişim ve sonuç sürecini de yakalamak güçleşir.

Postmodern metnin yapısının hikâyeye değil anlatmaya dayalı olması karmaşıklığın temel sebeplerindendir. Bu bağlamda postmodern metni özetlemek ya imkânsızdır ya da en azından zordur. Her ne kadar üst kurmaca olsa da, bir cinayetin romanı olan Bir Cinayet Romanı'nda en azından olaylar noktasında postmodern romanın yapısındaki karmaşıklığı tam anlamıyla göremediğimizi söylemek mümkündür. Postmodern romanın basite yaklaştırılmış kurgusu olarak anlaşılacak bu yapısal özelliğin temel nedeni polisiye roman olmasıdır. Neticede roman içerisinde roman olsa da, kurgulanan ve çözülmeye çalışılan bir cinayet vardır. Dolayısıyla romanın karmaşıklığı olaydan ziyade roman türünün diğer unsurlarıyla alakalıdır. Merak unsurunun ön planda olduğu ro-

manda bölümler kesin çizgilerle birbirine bağlanmamakla beraber, okuyucunun zihninde bunların bir araya getirilmesi imkânsız değildir.

Bir Cinayet Romanı “E”, “L” ve “Y” başlıklarıyla bölümlere ayrılmıştır. Ancak bu bölümler belli bir sıraya göre gitmez. Roman Akın Erkan’ın “cinayet” kavramını tartıştığı, “Bir cinayet olayı ne zaman başlar? Öldürme düşüncesi aklınıza düştüğünde mi? Öldürme düşüncesini hemen reddedeceğinize ya da kısa bir süre sonra unutacağımıza, yavaş yavaş geliştirmeye koyduğunuzda mı?” cümlelerle başlar. “Y” başlıklı bu bölümün ardından sırasıyla “E”, “L”, “Y” bölümleri yer alır. Ancak “Y” başlıklı bölüm Akın Erkan’ın kendisini anlattığı bölüm değildir. Bu bölüm isimlerinin baş harfi “Y” olan Yıldız, Yasemin ve Yeşim’in anlatımlarından oluşur. Bu anlatımlar birbirinin devamı niteliğindedir. Yine romanın son bölümüne kadar yer alan bu bölüm içerisinde de bir düzensizlik görülür. Kimi zaman bölüm içerisinde üç kadının anlatımı, kimi zaman da tek kadının anlatımı yer alır. Ayrıca okur, roman sonuna kadar bu bölümün tek bir kadına ait olduğunu sanır. Şahısların adı uzun süre sadece isimlerinin baş harfiyle geçer.

e.Anlatıcı ve Bakış Açısı:

Epik karakterli metinlerde gizli veya açık kimliğine tanık olduğumuz, sesini duyduğumuz ilahi karakterli anlatıcı, yerini yavaş yavaş insani bir konuma sahip olan anlatıcıya bırakmıştır. Modern gerçekçilerin kutsallaştırdıkları tarafsızlık ilkesi anlatıcı figürün mahiyetini tamamen değiştirmiştir. Bu minval üzere hem anlatılacak veya tasvir edilecek unsurlar gerçeğe uygun hem de anlatıcı gerçek yani beşerî olacaktır. (Tekin 2004: 18 vd). Modern ve postmodern metinlerde kahraman anlatıcı en çok tercih edilendir. Ancak hiçbir zaman tanrısal anlatıcının yer almadığı anlamına gelmez. Ancak her şeye güce yeten, her şeyi görebilen klasik tanrısal anlatıcı veya sınırlı gücü olan “o” anlatıcı çok nadir kullanılır. Dolayısıyla klasik romandan postmodernizme doğru “O” anlatıcı ve “Tanrısal” anlatıcının gittikçe gücünü kaybettiğini söyleyebiliriz. Postmodern polisiye olan Bir Cinayet Romanı’nda olaylar birden fazla kişi tarafından anlatılır. Postmodern sanatta roman birden fazla kişi tarafından yazılmış intibayı uyandırır. Bir Cinayet Romanı’nda özellikle Pınar Kür’ün yazdığı romanın içerisinde yer alan kurmaca dünyayı anlatan roman sanki birden fazla yazarın elinden çıkmış gibidir. Anlatıcı sürekli değişir. Akın Erkan, Emin Köklü, Levent, Yıldız, Yeşim ve Yasemin anlatıcı kişilerdir. Ancak hepsinin fikirleri ve bakış açıları farklıdır. Dolayısıyla kişiler çok yönlüdür. İyiler ve kötüler diye bir ayırım yapmak mümkün değildir. Söz gelimi Emin, Akın Erkan’ı yalancı ve güvenilmez bulurken, diğer şahıslar onu beğenir ve severler. Yine Yıldız ve Eser Levent’i beğenip severken diğer şahıslar onu aptal olarak görür. Akın Erkan, yaşadığı hayattan dolayı eski tanıdıklar tarafından eleştirilirken Yıldız ve Yeşim onu savunur. Postmodern romancı bu şekilde hayatta tek bir doğrunun olmadığını, doğruların göreceli olduğunu ifade etmeye çalışır.

f. Zamanın Kurgulanışı:

Klasik sanat anlayışına göre anlatıda olay mutlaka belirli veya belirsiz bir zaman diliminde cereyan eder, belli bir süre sonra öğrenilir ve belli bir süre içerisinde hikâye edilir. Bu anlayışı Forster’ın “Bir romanda her zaman bir saat vardır” ifadesiyle özetlemek mümkündür. (Forster 1982: 43). Modern romanda bilim ve felsefenin katkısıyla

(Relativizm, Kuantum Fiziği, Bergsonculuk) bu anlayış değişecektir. Zaman ve mekân kavramlarına getirilen yeni yorumlar kısa zamanda sanatta yankı bulur. Geçmiş zaman-şimdiki zaman-gelecek zaman kategorileriyle, neredeyse keskin çizgilerle birbirinden ayrılmış olan zaman algılayışı, modern insanın yaşadığı karmaşıya paralel olarak iç içe kullanılmaya başlanacaktır. Dolayısıyla iç içe geçmiş, dönüşümlü ve karmaşık zaman anlayışı, Gürsel Aytaç'ın deyimiyle modern ve postmodern romanın "belirleyici yeniliği" olmuştur. (Aytaç 1990: 255). Modern ve postmodern romanda klasik romandaki zamansal birimlere(dakika, ay, gün, yıl) dayalı takvimsel zaman kurgusunun yerini, bu birimlerin iç içe geçtiği, birbiriyle harmanlandığı karmaşık bir zaman anlayışı alır. Postmodern romanda zamansal kurguyu belirleyen esas unsur "saatin durmuş" olmasıdır. (Emre 2006: 287). Zamanda tuhafıklar ve tutarsızlıklar vardır. Olay "geçen hafta perşembe günü" başlar, "geçen hafta bugün" biter. (Frisch 2000: 20,114) veya "bugün" başlar "geçen hafta" biter. Postmodern yazarın zamanla ilgili istediği tasarrufu yapabilmesini sağlayan kurgusal buluş "bilinç akımı" tekniğidir. Bu teknik roman kahramanının iç dünyasında, hiçbir dilbilgisel kısıtlamaya maruz kalmadan zamandan zamana atlayarak özgürce dolaşma olanağı sağlar. (Ecevit 2002: 43-45). Roman kişinin iç dünyasında modern insanın şuuru bulanık olduğundan ve modern insan bunalımlı olduğundan zamandaki bu tutarsızlıkları görmek her zaman mümkündür. Bu tutarsızlık sadece yazarla alakalı değildir. Okuyucuyla da ilgilidir.

Postmodern polisiye Bir Cinayet Romanı'nın "zaman'ında postmodern romanda olduğu gibi belirsiz, karışıklık hâkimdir. Şahısların içinde yaşadıkları gerçek zaman ile Akın Erkan'ın oluşturduğu romanın zamanı iç içedir. Bir de geriye dönüşler, geleceğe atlamalar, düşsel zaman vardır. Olayların geçtiği düşsel ve gerçek mekânlar da karma karışık bir şekilde işlenir.

g. Mekân:

Postmodern romanda mekân anlayışı ne klasik romanın seçkin ve sadece olayların geçtiği yer(ler) ne de modern romanın ayrıntıya önem veren ve bütün unsurlarıyla tasvir eden anlayışına benzer. Postmodern anlatıda mekân belirsizlik üzerine kurgulanır. Mekân olabildiğince siliktir. Mekânın işlevselliği neredeyse tamamen sıfırlanır. Modern romanın keskin bakışına karşılık, postmodern roman gözlerini kısarak bakar. (Emre 2006: 293). Bir Cinayet Romanı'nda mekânsal anlamda da postmodernist unsurlar görülür. Çeşitli mekânlar karma karışık bir şekilde işlenir. Bakırköy, Kandilli, Bebek gibi İstanbul'un çeşitli mekânlarının yanı sıra Muęla, Ankara, Avrupa, Amerika, Yıldız'ın yaşadığı düşsel dünya vb çeşitli mekânlar iç içe geçmiş ve düzensiz bir şekilde yer alır. Ancak bu mekânların hiçbirisinde ayrıntılı tasvirlerle gidilmez. Söz konusu mekânların romandaki işlevi olayların devinimini sağlamaktır. Ancak şahısların ruh dünyalarını vermek için zaman zaman kapalı mekânlardan yararlanma yoluna gidildiği de görülür.

Mekân postmodern romanda kahramanların içinde bulunduğu zihinsel durumdan dolayı daha çok göstergelerle tasavvur edilir. Romanın kahramanı karşılaştığı mekân ve nesnelere dikkatle süzmek, gözlemlemek yerine yanlarından sıyrılıp gider. Max Frishe'nin sadece iki kez evinden dışarı çıkan kahramanı Herr Geiser de hâliyle mekânı doğru

düzgün algılama imkânı bulamaz. (Frish 2000: 20,114). Postmodern romanın mekâna yüklediği bu görevi/görevsizliği Bir Cinayet Romanı'nda görmek mümkündür.

h. Kişiler:

Bir Cinayet Romanı özellikle kadın kahramanlar açısından zengin bir romandır. Romanın asıl kadın karakteri iç romanın yazarı Akın Erkan'dır. Onun dışındaki diğer kadın karakterler Akın Erkan'ın yazmak istediği cinayet romanını oluşturmak ve olayların gelişmesini sağlamak açısından dekoratif kahramanlar olarak romanda yer alırlar. Bunlar Akın Erkan tarafından seçilmiş kadınlardır. Yıldız Gerçel, Yeşim Erses, Yasemin Altan, Eser ve Lamia Yener. Nurgül ve Hafzanım arka planda olan kadınlardır. Bir Cinayet Romanı'nda sıradan insanlar kadar, Can Aysel gibi hayali karakterler veya Yaşar Kemal, İdil Biret gibi bizim dünyamızda yaşayan kişiler de görülür. Buna rağmen Bir Cinayet Romanı'nda rollerine göre kahramanları derecelendirmek, başkahraman-yardımcı kahraman, olumlu-olumsuz, haklı-haksız, iyi-kötü, istenilen-istenilmeyen, verici-alıcı kahraman şeklinde bir sınıflandırma yapmak çok güç. Postmodern romanda evrensel, kesin bir doğrudan veya yanlıştan söz edilemez. (Doltaş 2003: 20-21). Kısacası postmodern metinlerde işlevsel olarak öznenin içi boşaltıldığı için daha karmaşık, paradoksal bir kahraman yapısı vardır. Klasiklerdeki üstün-seçkin, tek düze veya modern metinlerde karşılaştığımız, romanın öteki kişileriyle aralarında mesafe bulunan, yazarın koruyuculuğunu üstlendiği anlayış yoktur. Şahıslar tamamen iyi veya kötü değildirler. Hatta onların iyi veya kötü olmaları bakış açılarına göre değişir. Dolayısıyla postmodern romanı gerçekçiliğe yaklaştıran en temel özelliklerinden birisi olarak roman kahramanlarının çok yönlülüğü ilkesini bu romanda görmek mümkündür.

Bir Cinayet Romanı'nda postmodern romanın bir diğer özelliği olarak, roman şahısları, okuyucuyla veya yazarla tartışır. Nitekim, Emin Köklü, iç romanın yazarı Akın Erkan'la tartışırken, okur roman içersindeymiş gibi davranır. Okurun cinayet konusunda kendisinden çok şey bildiğini söyler. (Kür 2008: 332)

i. Dil ve Üslup:

Romanda, zaman zaman düzgün, seviyeli, derinlikli, sanatlı, zarif ve aristokrat bir üslubun hâkim olduğu bir dil kullanılırken, zaman zaman da küfür, argo ve sıradan unsurlarla dolu halk dili yer alır. Nitekim Levent, Levent'in eşi Eser, Emin Köklü ve Levent'in aşk yaşadığı Yıldız zarif, düzgün bir dil kullanırken, Haydar Bilir argolu, küfürlü bir dili tercih eder. Romanın yazarı Akın Erkan da konuşmalarında zaman zaman argo kelimelere yer verir. Yasemin ise argolu, erkeksi bir konuşmaya sahiptir. Bunun yanı sıra pornografik kelimeler de kullanılır.

Sonuç

Pınar Kür'ün kendine özgü üslubu ve kurgusuyla kaleme aldığı Bir Cinayet Romanı adlı eseri bu manada zoru başarmış, kabul görmüş, tür, teknik, vak'a ve vaka'nın işlenişiyile farklı bir roman olduğunu ortaya koymuştur. Cinayet romanı yazmak, kurguyu sürekli canlı tutabilmek, tempoyu artırarak okuyucunun merak duygusunu öldürmeden en üst seviyeye çıkarmak, olayı sürekli kitleyip, romanın sonuna değin

belirsizliği muhafaza etmek bu türde roman yazmayı güçleştirir. Yazarın bu ölçütler doğrultusunda oluşturduğu fiktif yapı, polisiye romanın yapısını sorgulaması dikkate değerdir.

Bir Cinayet Romanı'nın en çarpıcı yanı yazar-katil- kurban üçlemesinin bir arada verilmiş biçimidir. Gençlik yıllarında tecavüze uğrayıp kurban olan Akın Erkan yıllarca susar. Bu suskunluğunu bozma kararını alınca katil olur. Onu cinayete sürükleyen ve cinayet romanı yazmasına sebep olan maktulün yüzünü unutmaz. Hem kurgular, hem oynar hem de yazar. Asıl itibarıyla Pınar Kür romanın daha ilk cümlesiyle katilini deşifre eder ama okuyucunun bunu hemen anlamasını engellemeye çalışır. Bunun yanı sıra bölüm başlıklarının Y, E, L şeklinde kodlanması engellemeye çalışır, karmaşık ve gizemli bir hale bürmüştür. Okuyucu içre geçmiş labirentlerden geçip olayın şifresini çözmeye çalışır, katili bulmak için tahminlerde bulunur. Böylece yazar cinayet romanlarında okuyucunun her an merak içinde, tempo, gerilim ve heyecanda azalma olmayacak bir tonlamayla eserini meydana getirdiği söylenebilir.

Pınar Kür Bir Cinayet Romanı'nda seçtiği sıra dışı, hatta kimi zaman esrarengiz kahramanlarıyla hayata farklı pencereden bakmayı başarmıştır. Roman, işlenen bir cinayeti konu edinmekle hem iyi bir polisiye örneği olmuş hem de polisiye romanın kurgusunu sorgulamakla postmodern bir kimlik kazanmıştır.. Romanın, zengin üslubuyla da cinayet romanı türünde hatırı sayılır bir yerde olduğunu kanıtladığı düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- AKATLI, Füsün. (2006), "Pınar Kür'ün "Cinayetleri", Milliyet Kitap, 2 Kasım.
- AYTAÇ, Gürsel.(1990), Çağdaş Türk Romanları Üzerine İncelemeler, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- BAY, Özlem. (2012), "Kadın-Erkek Söylemi: Cinayet Yazan Kadın Pınar Kür, "Bir Cinayet Romanı" ve Cinayeti İtiraf Eden Erkek Ahmet Ümit; Beyoğlu Rapsodisi", Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literatureand History of Turkishor TurkicVolume 7/1Winter, p.345-364 , TURKEY
- ÇELENK, Zehra. (2005), "Esrâr-ı Cinayât"tan Çoksatarlığın Esrarlarına: Ülkemizde Yazarın ve Romanın Polisiye Macerası", Pasaj, nr: 2, Eylül-Aralık, s. 159-182.
- DOLTAŞ, Dilek. (2003), Postmodernizm ve Eleştirisi, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- ECEVİT, Yıldız. (2002), Türk Romanında Postmodernist Açılımlar, İletişim Yayınları, 2.b., İstanbul.
- EMRE, İsmet. (2006), Postmodernizm ve Edebiyat, 2.b., Anı Yayınları, Ankara.
- FORSTER, E.M. (1982), Roman Sanatı, çev. Ünal Aytür, Adam Yayınları, İstanbul.
- FRISH, Max. (2000), İnsan Nedir Ki, Çev: Gürsel Aytaç, Öteki Yayınları Ankara.
- GEZER, Hasibe. (2006), "Türk Edebiyatında Polisiye Roman ve Ahmet Ümit'in Polisiye Kurguları", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- K, Tarık Dursun. (1995), 100 Filimde Başlangıcından Günümüze Gerilim/Polisiye Filmleri, Bilgi Yayınevi, İstanbul.
- KÜR, Pınar. (2008), Bir Cinayet Romanı, Everest Yayınları, 8.b., İstanbul.
- MORAN, Berna. (2001), Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış, c.3, İletişim Yayınları, İstanbul.
- SÖĞÜT, Mine. (2006), Aşkın Sonu Cinayettir(Pınar Kür ile Hayat Edebiyat), Everest Yayınları, İstanbul.

- TAĞIZADE-KARACA, Nesrin. (2006), "Pınar Kür", Edebiyatımızın Kadın Kalemleri, Vadi Yayınları, s. 258-265, Ankara.
- TEKİN, Mehmet. (2004), Roman Sanatı ve Romanın Unsurları, Ötüken Yayınları, 4.b, Ankara.
- TÜRKEŞ, A. Ömer. "Cinayet Fakültesi-Pınar Kür". (www.cinairoman.com)
- TÜRKEŞ, A. Ömer. (2006), "İyi Başladı", Radikal Kitap, nr.257, Şubat.
- TÜRKEŞ, A. Ömer. (2006), "Sherlock Holmes'in Rakibi Avni", Radikal Kitap, nr.255, Şubat.
- TÜRKEŞ, A. Ömer. (2006), "Yabancı Polisyeler", Radikal Kitap, nr.259, Mart.
- ÜMIT, Ahmet. (1995), "Polisiyenin Vazgeçilmez Keyfi", Cumhuriyet Kitap, Haziran, s.16.
- ÜYEPAZARCI, Erol. (1997), Korkmayınız Mr. Sherlock Holmes (Türkiye'de Yayımlanmış Çeviri ve Telif Polisiye Romanlar Üzerine Bir İnceleme, 1881-1928), Göçebe Yayınları, İstanbul.
- YALÇIN-ÇELİK, Dilek. (2005), Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Postmodern Tarih Romanları, Akçağ Yayınları, İstanbul.
- YIĞIT, Elif. (2005), "Peyami Safa'nın Server Bedî İmzalı Polisiye-Macera Türündeki Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.